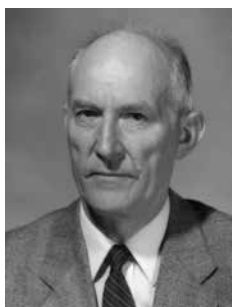

SLAVA KOVAČIČ, OSEMDESETLETNICA, ZASLUŽNA GEOGRAFINJA S PONIKVE PRI ŠENTJURJU

Jurij Kunaver*

Ob visokem jubileju predstavljamo Slavo Kovačič kot človeka širokih pogledov in sposobnosti in kot učiteljico geografije in zgodovine z najboljšimi lastnostmi in uspehi. A ni bila samo to, na Ponikvi pri Šentjurju, kjer je službovala, je bila tudi režiserka igralske skupine, organizatorka proslav, izjemna mentorica učencev tekmovalcev in zaslužna članica Turistično olepševalnega društva. V Šentjurju pa so jo zaradi zaslug za kulturno življenje izvolili celo za predsednico Kulturne skupnosti Šentjur (1975–1985). Izjemno delavna in uspešna je bila tudi kot predsednica Zveze prijateljev mladine Šentjur.

Slava Kovačič se je rodila 26. 9. 1933 v Studencih pri Hrastniku. Nižjo gimnazijo je obiskovala v Trbovljah, nato pa se je izobraževala na učiteljski šoli v Celju (1948–1952). Takrat je bila članica Atletskega kluba Kladivar v Celju in članica prvega ženskega celjskega rokometnega moštva. Prvo delovno mesto je bilo v Dobrini na Kozjanskem, kjer je kot učiteljica službovala 4 leta. Od 1956 do upokojitve 1988 je bila predmetna učiteljica za geografijo in zgodovino v osnovni šoli Blaža Kocena na Ponikvi pri Šentjurju. Ob delu je od 1964 do 1968 študirala še na Višji pedagoški šoli v Ljubljani geografijo in zgodovino ter diplomirala l. 1969. Kot upokojenka sedaj živi na Ponikvi pri Šentjurju.

Slika 1:
Slava Kovačič pred osnovno šolo
na Dobrini, njenim prvim službenim
mestom.

Slava Kovačič je bila vse svoje življenje izjemno prizadevna, uspešna in zaslužna učiteljica, pedagoginja in vsestranska kulturna delavka ter organizatorka na Ponikvi pri Šentjurju. Njeno zavzeto delo je pustilo izrazite

sledove med njenimi številnimi učenci, ki so mnogi v življenju dosegli vidne uspehe in rezultate. Bila je ena najbolj priljubljenih učiteljic na osnovni šoli v Ponikvi. Pogosto je bila mentorica svojim učencem, ki so na različnih tekmovanjih in natečajih dosegali visoka mesta, med njimi tudi zlata odličja. Bila je tudi nesebična mentorica številnim dijakom in študentom, nekdanjim svojim učencem, ki so se vračali k njej po nasvete pri izdelavi seminarских ali diplomskih nalog. Njena posebnost je bila, da je s svojimi nekdanjimi učenci vzdrževala stike še dolgo potem, ko so zapustili osnovno šolo Blaža Kocena na Ponikvi in z zanimanjem spremljala njihov razvoj ter uspehe. Pomagala je tudi Rožletu Bratcu Mrvarju pri izdelavi njegove, s Prešernovo nagrado za študente nagrajene diplomske naloge o Blažu Kocenu.

Slava Kovačič je objavila več člankov, in to v lokalnem časopisju in zbornikih. Sodelovala je v knjigi Blaže in Nežica sedaj, v zborniku občine Med Bočem in Bohorjem je objavila sestavek o Mihaelu Zagajšku, napisala je zgodovinski oris Ponikve (1988), dalje sestavek 200-letnica o. š. Ponikva (1986), s tremi prispevki je sodelovala s Slomškovim muzejem pri izdaji sodobnih Drobtin, je avtorica sestavka o očetih atlasov Blažu Kocenu in njegovih krajih v zborniku Blaž Kocen, 1821–1871 (2009) in je avtorica prispevka Vedno sem si želela biti učiteljica v knjigi Stoji učilna zidana v Dobrini (2012). Sodelovala je pri več zloženkah Turistično olepševalnega društva Ponikva.

Slika 2:
Slava Kovačič govori ob spomeniku
Blažu Kocenu na Hotunju ob simpoziju,
29. marca 2007.

Značilna za njeno strokovno zavzetost je udeležba na številnih geografskih zborovanjih, kjer si je širila geografska obzorja in pridobljeno znanje še sveže prenašala v šolo. Svoje pedagoške uspehe je torej dosegala s stalnim lastnim izobraževanjem. Njeni učenci in sodelavci pripovedujejo, da je bila vzorna učiteljica s smislom za aktualnost, nazornost in povezovanje teorije in prakse. Učence je navajala na samostojnost, na opazovanje in spoznavanje domačega kraja, tudi tako, da je zanje organizirala terensko delo v domači okolici in jih seznanjala z geološko zgradbo, z značilnostmi kraških pojavov, s krajevnimi imeni, z zgodovinskimi viri. V ta namen je na šoli ustanovila Raziskovalni krožek. Poleg tega se ni ogibala niti organizacije zahtevnejših poučnih ekskurzij za učence, na primer z letalom v Dubrovnik leta 1986, ko je to bila še skoraj znanstvena fantastika. Rada je sodelovala s strokovnjaki (npr. s sošolcem iz učiteljskega in

rojakom prof. dr. Stankom Buserjem) ali pa z ustanovami kot je Zgodovinski arhiv Celje. Kot zelo uspešna predmetna učiteljica je imela več vzornih nastopov za učitelje celjske regije, zanje je organizirala predavanja in terenske raziskave. Pri njej so hospitalirali tudi študenti geografije in zgodovine mariborske univerze in imeli učne nastope in učno prakso.

Slava Kovačič je med drugim vodila tudi aktiv za zgodovino in geografijo občine Šentjur in Šmarje pri Jelšah ter je kot desna roka njene predsednice, pokojne prof. Zvezdane Knez Štrbenc, aktivno delovala v celjski podružnici Geografskega društva Slovenije.

Leta 1972 je v sodelovanju z Geografskim društvom Slovenije vodila odbor za postavitve spominskega obeležja Blažu Kocenu na Hotunjah pri Ponikvi. Prav tako je sodelovala pri poimenovanju ponkovske šole po Blažu Kocenu, na sedežu Turistično olepševalnega društva Ponikva je postavila in skrbela za spominsko zbirko, posvečeno B. Kocenu in zgodovini Ponikve. Slava Kovačič je bila tudi glavni vir informacij in vodnica za vsakogar, ki je prišel na Ponikvo in ga je zanimal slavni Blaž Kocen. S tem je bilo povezano tudi njeno obsežno in dolgoletno delo pri Turističnem društvu Ponikva v obliki delovanja v odboru in pri vodenju skupin. Posebej pa izpostavljamo njena dolgoletna prizadevanja, da bi Blaž Kocen kot osrednja osebnost srednjeevropske šolske kartografije sredine 19. stoletja imel v lastni domovini in v lastnem kraju tisti ugled, pomen in mesto, ki mu gre. Njena stalna skrb za dediščino in negovanje spomina na Blaža Kocena še danes, v visoki starosti, je bil eden poglobitnih navdihov za vse, ki smo se ukvarjali z delom in življenjem tega moža v zadnjih desetletjih. Kot članica pripravljanih odborov je v tem času sodelovala pri vseh prireditvah, povezanih z imenom Blaža Kocena, in imela več priložnostnih nagovorov ali referatov, zlasti na simpoziju Slovenske matice leta 2007, na odprtju Kocenove spominske sobe leta 2009, na otvoritvi Učne poti treh znamenitih mož leta 2011 ter na vseh treh Kocenovih sobotah med letoma 2011 in 2013.

Slava Kovačič je prejela številna visoka priznanja, med njimi Zlato plaketo Zveze geografskih društev Slovenije, Zlati znak ZPM Slovenije in Srebrni znak Zveze kulturnih organizacij Slovenije. Ta priznanja so samo skromna oddolžitev za njeno vsestransko strokovno in kulturno prosvetno delo na vasi. Dvanajst let je režirala igre in bila predsednica prosvetnega društva Oton Župančič, s čimer je bilo povezano tudi organiziranje številnih plesnih, folklornih in kulturnih prireditev. Njena že omenjena izvolitev za predsednico Kulturne skupnosti občine Šentjur je bila logična posledica njene obsežne dejavnosti kot tudi, da je v svojem mandatu vodila iniciativni odbor za ureditev spominske sobe Ipavcev v Zgornjem trgu v Šentjurju. Zaradi zaslug pri ureditvi Šentjurske knjižnice je postala njena častna članica, s pridobivanjem finančnih sredstev je pomagala pri ustanovitvi kulturnih domov v Dobju in v Šentvidu pri Planini ter se na enak način angažirala pri restavriranju od potresa poškodovanih fresk v cerkvi Sv. Martina na Ponikvi. Kot zastopnica Kulturne skupnosti Šentjur je finančno pomagala Pokrajinskemu muzeju iz Celja pri odkrivanjih na Rifniku. Je tudi dobitnica Zlatega priznanja ZPM občine Šentjur ob njegovi 50-letnici, kar je povezano z dolgoletnim vodenjem občinske zveze ZPM. V tem okviru je organizirala društva ZPM po različnih krajih občine, organizirala bralno značko, letovanja in usposabljala mentorje. Društvo učiteljev

geografije Slovenije se ji je leta 2005 za njeno bogato ustvarjalno delo na področju geografske vzgoje in izobraževanja ter za dolgoletno negovanje spomina na Blaža Kocena skromno oddolžilo s Kocenovim priznanjem za življenjsko delo. Za svoje zasluge je leta 1979 prejela plaketo občine Šentjur, najvišje občinsko priznanje. Je tudi dobitnica Reda dela s srebrnimi žarki.

Za zaključek uporabimo nekaj stavkov Slave Kovačič, kako opisuje svojo mladost, izobraževanje in prvo službeno mesto na Dobrini: »Bili smo generacija takoj po vojni, ko so v Celju ustanovili učiteljske. Na gimnaziji v Trbovljah smo po 2-mesečnem tečaju bili preskušeni v znanju, tako sem lahko šla naprej v šole. Od nekdanj sem sanjala, da bom učiteljica. Prvi dan vpisa v Celju so me hoteli za eno leto odkloniti, da se telesno okrepim. Jaz pa v jok, prof. Terčkova pa: Ali bi bila rada učiteljica? Ja, ja. In so me sprejeli ... Vsi smo bili revni, pogosto lačni. Spomnim se akcije, da bomo dobili kruh, če gremo v Bukovžlak zlagati opeke – cigle. Na koncu so prišli po nas, rekoč, da niso mogli dobiti kruha ... Še ne 17-letna sem se prijavila za vzgojiteljico na otroški koloniji za celjske otroke v Bakarcu z željo, da vidim morje, čeprav nisem znala plavat. Tisti dan, ko smo se pripeljali, so me naučili plavat, drugi dan sem že jaz učila otroke. Drugo moje zanimanje je bila žoga. V Celju so ustanovili roketno društvo, moško in žensko. Takoj sem se včlanila, sledili so treningi in tekmovanja po Sloveniji, enkrat tudi v Sarajevu ... Bila sem tudi članica atletskega društva Kladivar, enega najboljših takrat v Jugoslaviji, tekačica na 800 m ... Moj razrednik na učiteljski je bil pisatelj in častni občan Celja Fran Roš. Bil nam je kot oče, radi smo ga imeli kot očeta. On nam je dal toliko pedagoškega čuta in toplote, da smo bili z njim povezani do njegove smrti ... Z Jožico (Gaberšek-Penič), sošolko iz Rimskih Toplic, jaz pa iz Hrastnika, sva se znašli čisto slučajno skupaj za mizo na Okraju, kjer so nas razporejali po krajih. Jaz sem že ugotovila, kje je Dobrina (Loka pri Žusmu, Kozjansko, op. p.), Jožica pa je načelniku Rajerju trdila, da gre v Dobrno, ker je spregledala črko i. Skupaj bosta šli ... Vprašali smo za pot, odgovor je bil: »Eh, ena se že joče, druga pa se še bo ...« Kmalu smo zagledali veliko, belo, lepo stavbo, a v surovem stanju ... zgrajeno udarniško, a nedokončano ... brez glavnih vrat ... vse je bilo prazno, golo zidovje ... brez ograje na stopnišču ... spalnica brez postelj ... Najprej sva šli k prvemu sosеду prosit za koš ličkanja za zasilno ležišče ... Seveda, pogoji so bili izredno težki. Namesto elektrike smo imeli petrolejko luč in peč.«

Literatura in viri

1. Kovačič, S., 2012. Vedno sem si želela biti učiteljica. Stoji učilna zidana v Dobrini (2012). Str. 10-28.
2. Kovačič, S., 2013. Življenjepis. Rokopis. Ponikva, junij 2013.
3. Kunaver, J., 2013. Utemeljitev za državno odlikovanje. Društvo učiteljev geografije Slovenije. Tipkopis. Ljubljana, 4. julij 2013.